

Israeli National Program:

“Suitcases Open in the Homes of Jewish Kindergarten Families- in Israel and Around the World”

Theme: Strengthened Through Embrace-
Personally, as Families, and as a Community

“I came to strengthen and I left embraced, I came to embrace and I left strengthened”

(.A.E)

[You are welcome to click and watch](#)

Senior Director of the Early Childhood Education Division: **Orna Paz**

Supervisor of Kindergartens: **Dr. Meirav Turgeman**

Initiated, Developed, and Lef by:

Iris Etz-Hadar, National Supervisor of Partnerships, Local Authorities
(Ages 3–6)

Written by:

Iris Etz-Hadar, National Supervisor of Partnerships, Local Authorities
(Ages 3–6).

Rinat Alfia, National Language and Literacy Instructor

Sarit Eitan, National Parent Instructor Sigal Amir, National Art
Instructor

Reviewed by:

Dr. Meirav Turgeman, Supervisor of Kindergartens

Orly Naim, Supervisor of Inclusion and Integration

Naomi Tzifuri, Supervisor of the Pedagogical Operation Unit

Ina Plotov, National Instructor, responsible for the Informatics and
ICT Unit

Graphics:

Ina Plotov, national instructor responsible for the Information and
Communication Technology Unit

Opening remarks

Dear parents!

We are happy to launch a joint program with you inviting you to join a meaningful journey that began in kindergartens in Israel and now extends to Jewish communities around the world. **You will embark on the journey with your children, meet and get to know other families from the kindergarten, deepen your connections,** read books together centered on the theme of “embrace,” and explore works of art that depict moments of connection and closeness. This year, the program focuses on the theme: **Strengthened Through Embrace — Personally, as Families, and as a Community.**

This is a national program that operates in three spaces: kindergarten, home, and community, in constant synchronization and with the goal of cultivating the fabric of relationships within the kindergarten-home-community triangle, while promoting and enriching the Hebrew language and educating in the love of art.

As Dr. Seuss wrote, “If you go out, you will end up in amazing places!”

We hope that this journey will lead all of us- and especially the children- to wonderful places found in books and works of art: places of imagination, creativity and curiosity, places that promote knowledge and values, and will inspire us to grow stronger through personally, within our families, and as a community.

May this experience encourage kindness toward ourselves, toward others, and toward our surroundings, and help spread goodness and connection throughout our country and Jewish communities around the world.

Wishing you an enjoyable journey

Table of Contents

1.	Before We Begin the Journey	5
2.	Suitcase Journey Timeline	8
3.	Setting out on the Journey	9
4.	On the value of embrace	17
5.	On embracing in Children's Literature	21
6.	- On embracing art Encounters with works of art	39
7.	Provisions for the Journey	
	On Packing Up and Community	56
	Promoting language in early childhood Why is it important to reduce language gaps, and why now?	57
	The love of books and the joy of reading	58
	How to become a family of readers?	61
	How to become a family that loves culture and art?	63
	A time of magic for parents and children: Shared reading of children's literature, shared observation of works of art	65
8.	'israeli embrace week' which begins in Kindergartens	69
9.	Appendix: Pages for clipping – intended for kindergarten staff	71

1. Before you set off

Dear children, parents and staff!

We are happy that you have joined the "Suitcases Open in the Family Homes of Kindergartens in Israel" program - in the spirit of strengthening social cohesion and emphasizing strengthening through embrace: self, family, and community.

This journey, which begins now, connects the Israeli mosaic of Israeli society, both in the country and all over the world, and will lead you on a path where you can develop and strengthen values such as fostering the values of mutual giving, helping others, family cohesion, self-empowerment, community strengthening, strengthening the sense of belonging, mutual responsibility, and more. The journey will also allow you to strengthen community ties.

The program promotes the connection between the educational staff and the kindergarten parents and enables respectful, close, inclusive and inclusive discourse, deepening familiarity, as well as creating a system of reciprocal relationships between the educational staff, families and the local authority.

During the journey, each family will be hosted by another family and will also host another family, thus creating new connections between families and children. The meeting will include an experiential activity that will "come out" of the suitcase you received around a joint reading of a children's book and a joint observation of a work of art. The leading value is the value of giving and doing good deeds for others and the environment, and what will be the embrace we give to others and the environment. The book will be chosen by the children from the kindergarten/home/public library. The booklet includes examples of activities around three books that deal with these values, activities around eight works of art in which an embrace appears. Based on these examples, you can develop a dialogue and create joint activities.

1 . Before you set off

The purpose of the booklet is to help you progress on your journey and receive an explanation of how to conduct yourself in the various spaces: the home space, the garden space, and the community space.

In the booklet, you will also find a variety of options for diversifying the joint meetings with the family you are hosting, as well as interesting and inspiring appendices and links. It is very important that the children be active and involved partners in the journey and be able to influence it.

In order for the journey to proceed optimally, we recommend that you stick to the schedule set by the kindergarten teacher, use the attached files or albums/notebooks to share with the entire kindergarten community the experiences and impressions you have gathered along the way, as well as bringing and spreading goodness through an empowering hug for yourself, your family, and the community.

Program goals:

- Preventing loneliness in the Israeli community outside of Israel
- Cultivating the Hebrew language
- Cultivating an affinity and love for art
- Strengthening social cohesion while fostering community and mutual responsibility.
- Strengthening through embraces: self, family, community.
- Nurturing the bond between parents and children
- Getting to know and bringing hearts closer together between young families within the Jewish community

1 . Before you set off

During the program's journey, the three dimensions of well-being are promoted among the children:

- Personal well-being – a sense of security, love, and acceptance.
- Social well-being – a connection of empathy, giving, and concern for others.
- Environmental well-being – a deep, respectful, and meaningful connection to nature and the world around us.

So what's inside your suitcase?

- A booklet for parents that accompanies the journey
- A book from the kindergarten library/home library/municipal library that deals with the value of a hug/links to watch the stories read in Hebrew from the Pajama Library
- 3 copies of artwork depicting hugs
- From Gan's 'Israeli Hug' notebook... – intended for sharing special ideas that we will give to other families with a hug from the heart.

And now, wait a minute.

We would all like to live in a world where people are nicer and less stressed, more pleasant, a world where our children can thrive, be safe and happy. If we want to see change in our country and world, we must first start that change ourselves.

You are invited to suggest some small actions, small gestures that wrap and embrace words, deeds, and more that you can initiate every day and that can strengthen and empower something else.

1 . Before you set off

Personal example is one of the most important things in developing social sensitivity and giving among children. Our ability as significant adults - parents and kindergarten staff alike - to be attentive to others, to strengthen and empower others, to be a model for assistance and contribution, allows children to see in practice that we also apply what we educate them to.

Strengthening yourself, your family, and your community by embracing them is an important message that you can convey through your personal example, and it is possible that in a short time you will feel the contribution, strengthening, and uplifting of spirit in your immediate environment.

Listening, patience and tolerance, smiling, laughing, hugging oneself, family and community, a kind word, expressing appreciation, giving, compassion and love will change the world.

Our best wishes for an enlightening, embracing, and empowering Israeli journey.

Sigal Amir National Arts Instructor	Rinat Alfia National Language and Literacy Instructor	Citrus Iris National Partnerships Supervisor, Local Authorities 3–6
Senior Division for Early Childhood Education Ministry of Education Israel		

2. The suitcase journey schedule

Suitcase No. The suitcase must be returned to the kindergarten within a week

No.	Child's name	Parents' names	address	phone	Suitcase delivery date *The suitcase must be returned to the kindergarten
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

3 .Let's go

How fun it is for you to set off with us. In the following pages we will tell you what you can do with the suitcase you received.

How will the journey take place?

You are invited to watch a [link to a short video](#), which illustrates how the program works

Suitcases will set off on a warm, embracing, and moving human journey from family to family.

Each family will be hosted in another family's home for the purpose of getting to know each other and engaging in shared experiential activities around books and artwork on the theme: 'Hug' and will also host another family in their home the following week. Host families can host in their homes or choose to meet in public spaces, such as gardens, parks, woods, the beach, etc.

What will happen at home?

The journey begins according to the schedule sent by the kindergarten teacher, which contains all the details about the methods of communication and the dates for the joint meetings. At the meeting, both families are invited to get to know each other. The leading axis of the meeting is the book and the experience of reading, creating art and the experience of observing. While incorporating a discourse that deals with the values of giving and the value of hugging, activities and play inspired by them. More on this later in the booklet.

3. Setting out on the Journey

Before the hosting meeting

It is recommended that the host family contact the guest family and coordinate the meeting date.

The child and the host family members open the suitcase and examine its contents, and plan together how to host the invited family, whether to start by reading a book and then look at a work of art together, or perhaps vice versa.

Together, we prepare the things they will need for the joint meeting.

During the family reunion

Read the book together, and look at the work of art you have chosen together.

Talking, working, playing

And what else...

3 .Let's go

Thinking about what kind of joint embrace we would like to send to the kindergarten families:

You can write in the notebook - "Israeli Hug" found in the suitcase an interesting family recipe that is passed down from generation to generation, a favorite song, a recommendation for a trip, a game we like to play together, and more.

The notebook is what will connect the communal and Israeli mosaic of the kindergarten community.

You can expand on the activities from the "Meeting in the Shade of the Tree" program.

[Click or scan the QR code:](#)

[Listening and singing together to the song "On My Bookshelf" by Miri Myers.](#)

[Click or scan the QR code.](#)

[In conclusion, we pack up the suitcase and the child](#)

[And take them back to kindergarten](#)

3. Setting out on the Journey

You can share experiences from the meeting with the kindergarten children by:

- Take a selfie of the two families together with the book or artwork and hand it to the kindergarten teacher
- Prepare a short video of up to thirty seconds, recommending the book or work of art to the kindergarten children, and hand it over to the kindergarten teacher, to be shown in the kindergarten. The video can begin with the words: "We are family... and we are family... We chose to strengthen and grow stronger with an embrace: personal, family and community. We wanted to recommend..."

And what will remain for all of us as a unique souvenir:

The new bond that was created between us, the experience of "togetherness" and strengthening community, a song, a story, a work of art that we knew, satisfaction from self-, family and community strengthening. And a warm hug.

After the hospitality, it is important to collect the items in the suitcase. The next day, the suitcase will be returned to the kindergarten, where the journey will continue: the children - the guest and the host - will be invited to share experiences, read the book with the kindergarten teacher and the kindergarten children / observe the work of art they know. Share suggestions for strengthening and strengthening in an embrace: personal, family and community for the sake of the other and the environment that came up in the joint meeting.

מה עוד אפשר לעשות במפגש המשותף?

לרשותכם מבחר דוגמאות לפעילויות מחברות ומגבשות נוספות אפשריות במפגשים:

”מכירים ונהנים”:

הכינו בקבוק שאפשר יהיה לסובב (כמו במשחק "אמת או חובה")

כל אחד מבני המשפחה, בהגיע תורו, מסובב את הבקבוק, מציג את שמו של מי שהבקבוק מצביע עליו, ומספר האם יש לו כינוי חיבה ומהו. בן המשפחה המדובר הוא הבא בתור לסובב את הבקבוק.

אחרי שלושה תורות מחליפים את הנושא לשיתוף, לדוגמה:

מה המאכל האהוב על בני המשפחה ועליכם?.

משתפים מתכון טעים ומוצלח.

מה הבילוי המשפחתי המועדף על בני המשפחה?.

איזה שיר אהוב עליכם או על בני המשפחה? שירו יחד.

משחקים:

"משחק הוא הדרך של ילדים ללמוד את מה שאי-אפשר ללמד אותם"
(מריה מונטסורי)

משפחות שבחרו להיפגש במרחב הציבורי יכולות לשחק בשלל "משחקים של

פעם" כגון:

תופסת צבעים

1, 2, 3 דג מלוח

קפיצה בחבל

שלושה מקלות

משחקי כדור

ועוד...

רגע של שיתוף

רוצים לדעת כיצד יתקיים המסע בגן?

הגננת תזמין את שני הילדים, המארח והמתארח, לשתף בחוויות המפגש ובפעילויות בעקבות קריאת הספר וההתבוננות ביצירת האמנות. כעת תועבר המזוודה לילד המארח הבא, והתהליך יחל מחדש.

לקראת שבוע התפוצות שיהיה בסימן 'החיבוק הישראלי' בגן הילדים צוות הגן והילדים יבחרו יחד מהו החיבוק (עשייה למען האחר) שירצו להעניק ל:

מישהו בקהילה הישראלית ומחוצה לה

מוסד ציבורי ברשות המקומית

מרחב טבעי בסביבת הגן ומעבר לה

לרשותכם מגוון הצעות לפעילויות סביב ערכו של חיבוק

רוצים לדעת מה יקרה במרחב הרשותי?

הקהילה היהודית מוזמנת להיות שותפה לתוכנית ברמה העירונית ולהנכיח את תהליכי התוכנית ותוצריה באמצעי התקשורת השונים של הרשות כגון: שלטי חוצות, מקומון ישובי, אתר הרשות, במבנים ציבוריים ועוד.

לקראת שבוע התפוצות בסימן חיבוק ישראלי -בימים אלו- תוכל הקהילה היהודית להנכיח ככל שמתאים לה ולהדהד את היוזמות בדרכים יצירתיות ומגוונות.

להלן מספר רעיונות :

מחבקים את הקהילה- אפשר לחשוב יחד שתי המשפחות את מי בקהילה אפשר לחבק ולהודות לו על שירות שהוא מעניק לקהילה היהודית או על מפעל חיים שהיה שותף לו. אולי האחות בקופת חולים, אנשי הרשות, עובדי הקהילה היהודית, מתנדב בגן או בכלל, אמן, סופר וכו'. אפשר לחבר ברכה יחד ולעטרה, לגשת ולהביאה לאותו אדם.

יחד עם תושבים חדשים בשכונה ועולים חדשים- אפשר לבדוק אולי ישנם

עולים חדשים המתגוררים בישוב, אולי יש מרכז קליטה בשכונה. אפשר לחשוב על תשורה קטנה שתוכלו להכין יחד ולהביאה לעולים. אפשר להזמין עולים חדשים לפיקניק משותף יחד עם המשפחות ועוד.

חפץ עובר- אפשר לאסוף יחד עם הילדים חפצים שאין לכם צורך בהם או שאין בהם שימוש, ולחשוב למי אפשר לתרום אותם. להכין ארגז מעוטר יחד עם הילדים ולמסור את החפצים לנזקקים.

אפשר לקדם פעילות עם בני הגיל השלישי בתוך הקהילה,

למשל שכן מבוגר אותו אפשר להזמין לפעילות

של המשפחות או להביא לו מחווה

פירוש המילה חיבוק

* אחיזה בין הזרועות מתוך חיבה (מילון ספיר, 1997)

* תמיכה נלהבת, קבלה, אימוץ (מילוג)

לפעמים, דווקא ברגעים של מתח, חרדה או ירידה בביטחון – כל מה שצריך הוא חיבוק אחד. חיבוק אמיתי. כזה שעוצר את הזמן לרגע, שמזכיר לנו שיש מי שרואה אותנו, שמרגיש אותנו. כן, זה מוכח: חיבוקים תורמים לבריאות הנפשית והגופנית שלנו. הם זמינים, פשוטים, חמים – ובכוחם לחולל שינוי של ממש. ישנם סוגים רבים של חיבוקים, כל אחד עם משמעות רגשית שונה. חיבוק יכול להיות מביע אהבה, תמיכה, שמחה, או אפילו נחמה. חלק מהחיבוקים הם אינטימיים וקרובים בעוד שאחרים הם יותר ידידותיים או פורמליים.

הנה חמש סיבות טובות למה כדאי לנו לחבק יותר – את עצמנו, את ילדינו, את מי שסביבנו:

שיפור מצב הרוח

לפעמים די בחיבוק אחד כדי להאיר יום שלם. המגע, הקרבה – כל אלה מדליקים מחדש את הניצוץ שבנו. חיבוק ממלא אותנו בתחושת אושר, מרגיע את הסערות הפנימיות ומביא איתו שלוה אמיתית.

חיזוק הביטחון העצמי

יש משהו בחיבוק שמחבר אותנו לאדמה, שמחזיר אותנו הביתה. הוא מזכיר לנו שאנחנו אהובים, שייכים, חשובים. כשאנחנו מחבקים – או מחובקים – הביטחון הפנימי שבנו מתייצב ומתעצם.

חיזוק המערכת החיסונית

חיבוק הוא לא רק קרבה רגשית – הוא גם חיזוק פיזי. מגע חם ותומך, גם כשהוא קצר, מחזק את הגוף ומכין אותנו טוב יותר לקראת כל אתגר. בתוך שגרת החיים, זהו רגע של הגנה – כמו מעיל חם ביום סוער.

הפחתת לחץ וחרדה

כשאנחנו מתוחים, לחוצים או סתם צריכים רגע לנשום – חיבוק טוב יכול לעשות פלאים. בזמן חיבוק משתחרר בגוף אוקסיטוצין – הורמון שמכונה גם “הורמון האהבה”, כי הוא מחזק את הקשר הרגשי ויוצר תחושת קרבה וביטחון. במקביל, רמות הקורטיזול – הורמון שמפעיל את תחושת הלחץ – דווקא יורדות. השילוב הזה יוצר אפקט מרגיע במיוחד: הלב נרגע, הנשימה מסתדרת, והגוף עובר למצב של שקט ושלווה. אז בפעם הבאה שאת או אתה מרגישים מוצפים – פשוט בקשו חיבוק ממישהו אהוב. זה עובד.

”חוק חיבוק חובה” – להתפתחות ילדים טובה יותר

ילדים שגדלים עם חיבוקים – גדלים טוב יותר, ממש מינקות. הם מדברים מוקדם יותר, הולכים בבטחה, פוגשים את העולם בידיעה שיש מי שעוטף אותם. חיבוק הוא קרקע יציבה לצמיחה – רגשית, שכלית ופיזית. ולכן, כל חיבוק שאנחנו נותנים לילדים, כשהם מעוניינים בכך – הוא מתנה לכל החיים.

לחוות את הרגע

חיבוק הוא רגע של נוכחות. בלי מילים, בלי מטלות, בלי מסכים. רק להיות – יחד. לעצום עיניים. להרגיש. לנשום. להתחזק – בעצמנו, במשפחה, ובקהילה שלנו.

*סוכם מתוך האתר [ד"ר שלי כהן](#) - ד"ר לפסיכולוגיה קלינית באוניברסיטת חיפה

ועם זאת יש להפעיל שיקול דעת...

חשוב מאוד לציין ובהדגשה: **כל הנאמר נכון רק אם אדם מעוניין בחיבוק בכנות!** חיבוק צריך לנבוע מתוך הסכמה ורצון אמיתי לחבק ולהיות מחובק, ובייחוד כשמדובר בילדים, הוא חייב להיות אותנטי. ישנם ילדים וגם מבוגרים שמגע אינו נעים להם והם אינם יכולים לווסת את עצמם לאור מגע בעיקר אם הוא ממושך, לכן יש לכבד את הצרכים של שני הצדדים.

כשמעודדים או מכריחים ילד לחבק, המגע הופך לפעולה חברתית מזויפת, לא לביטוי של קרבה ורגש אמיתי. ילדים עלולים ללמוד ש"להיות ילד טוב" משמעו לרצות מבוגרים, גם על חשבון תחושת הנוחות שלהם. כך לדוגמה, כשהורה אומר "תגיד לסבתא שלום עם חיבוק", הילד לומד שמגע פיזי הוא חובה ולא בחירה. הדבר מחליש את תחושת האוטונומיה והשליטה על הגוף ויוצר בלבול בין מגע נעים למגע לא רצוי. יש לכך משמעות גם לביטחון האישי: יש לאפשר לילדים לסרב לחיבוק, ובכך ילמדו לסרב במצבים לא בטוחים. מושג ההסכמה נלמד מגיל צעיר; אם חיבוק נכפה, הילד לא מפנים שהוא יכול לבחור אם הוא מעוניין במגע, מה שעלול להשליך על מערכות יחסים עתידיות – חברתיות וזוגיות.

חיבוק הוא לא רק מגע בין ידיים – הוא כמו שמיכה רכה שנפרשת סביב הלב, עוטפת, מרגיעה ומחזקת.

בספרות הילדים, החיבוק מופיע לא רק כפעולה פיזית, אלא גם כדימוי לרגש עצמו: אהבה, הבנה, אמפתיה – כל אלה מתוארים לעיתים בסיפור כמו חיבוק, שמחבק את הלב מבלי לגעת בגוף.

המילים והאיורים שבספרים מזמינים את הילד לראות ולחוש את החיבוק – לפעמים הוא גלוי, בשתי דמויות מחובקות, ולפעמים הוא סמוי ומרומז בפרטים הקטנים, בצבעים החמים או במבע הפנים.

השיח המשותף עם ההורה או עם הדמות המשמעותית שמקריאה את הסיפור – מעמיק את החוויה הרגשית, ומאפשר לילד להבין רגשות, לשיים תחושות, ולגלות שהחיבוק יכול לבוא בדרכים רבות.

החיבוק עשוי גם להתרחב – מהמרחב האישי והמשפחתי, אל החברתי והקהילתי, ואף אל הקשר שלנו עם הטבע.

יש ספרים שבהם שמירה על הסביבה נתפסת כחיבוק שהאדם מעניק לעולם – ובתמורה, הטבע מחבק בחזרה בתחושת רוגע, שייכות ותקווה.

כך, דרך דמויות, סיטואציות ואיורים, מקודמים שלושת ממדי השלומות בקרב הילדים:

- ◆ **שלומות אישית** – תחושת ביטחון, אהבה וקבלה.
- ◆ **שלומות חברתית** – קשר של אמפתיה, נתינה ודאגה לאחר.
- ◆ **שלומות סביבתית** – חיבור עמוק, מכבד ומשמעותי אל הטבע והעולם שסביבנו.

בתוך המזוודה ימצא אחד הספרים

במפגש משותף סביב הספר חשוב מאוד לקדם שיח והבנה של המסרים בסיפור. רצוי להתחיל בשיח על הדמויות, מחשבותיהן ורגשותיהן, ביאור קונפליקטים ונקודות מבט שונות. כדאי להעלות דילמות ערכיות שבאו לידי ביטוי בסיפור ולדון בדרכי ההתמודדות של הדמויות. רק בשלב מאוחר יותר אפשר לבדוק עם הילדים כיצד "נפגשת" עלילת הסיפור עם עולמם האישי.

הצעות לניהול שיח ופעילויות בהשראת ספרים העוסקים בחיבוק

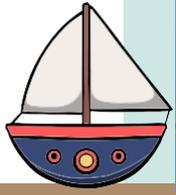
בחוברת זו תמצאו המלצה לשלושה ספרים שחולקו בישראל במסגרת ספריית פיג'מה, שכל אחד מהם מציג זווית אחרת של חיבוק – בין אם הוא עובר בתוך המשפחה, בא לידי ביטוי בפעולה של קהילה למען אדם החבר בה או חיבוק שניתן לטבע הסובב על ידי שמירה על האותנטיות של שדה הבר. מומלץ לקרוא את הסיפור לפני הקריאה המשותפת, ולעיין בהמלצות המפורטות בהמשך.

איזה ספר יש במזוודה שלכם? באיזה הקראת סיפור תרצו לצפות באמצעות

הקישורים המצורפים?

אתם מוזמנים לראות אילו הצעות לפעילויות יש עבור הספר שלכם.

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לוסי בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן לצפות ולהאזין באן או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

אמא של לוסי נותנת לה את החיבוק האחרון שנשאר לה, לוסי מבטיחה להחזיר אותו – אבל קודם עליה לשתף בו את כל מי שבבית: אבא, התאומים, התינוק ואפילו את הכלבה שלה, אנני. במהלך הדרך, החיבוק משתנה – הוא הופך לחזק יותר, גדול יותר, קצת רירי, עם טעם של חמאת בוטנים, ובשלב מסוים אפילו בורח לה... אבל הוא תמיד חוזר – ותמיד נעים.

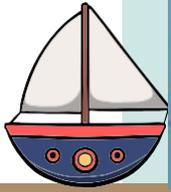
קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים.

לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאול

שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- למה לוסי רצתה חיבוק מאמא?
- במה אמא עסקה בשלוסי ביקשה את החיבוק?
- למה אמא אמרה ללוסי שזה החיבוק האחרון? – למה היא התכוונה?-חשוב לתווך ולהסביר כי אמא הייתה עסוקה מאוד וכנראה התכוונה שזהו החיבוק האחרון לאותו יום לפני שלוסי תלך לישון.
- למה בכל פעם החיבוק שקיבלה הרגיש לה אחר?
- מדוע לוסי הייתה עצובה ורצתה לבכות?
- מדוע קוראים לסיפור 'החיבוק שחזר'?

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לואיס בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

לצפייה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לوسی בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים- כך ניתן למשל לשאול:

- את מי אתם אוהבים במיוחד לחבק?- מישהו מבני המשפחה? חיית מחמד? אולי בובה או בובת פרווה?
- האם יש מישהו שהייתם רוצים לתת לו חיבוק ואתם לא יכולים?
- האם יש מישהו שאתם אוהבים שמחבק אתכם?
- איך אפשר עוד להביע אהבה?

להלן כמה פעילויות שאפשר לקיים יחד לאחר השיח:

אפשר לחבר סיפור דומה לסיפור של לوسی אך הפעם הגיבורים יהיו בני המשפחה. אפשר לכתוב את הסיפור לאייר אותו. אפשר להצטלם על פי הסיטואציה ולהוסיף את התצלומים כאיור של הספר.

הערה: יש ילדים שאינם אוהבים מגע , חשוב להתייחס לכך ולכבד את רצונם.

שם הספר: החיבוק שחזר
מאת: לוסי בלאנד
איורים: פריה בלקווד
הוצאה לאור: מ.מזרחי

חיבוק משפחתי:

- האם אתם זוכרים אירועים ומקומות שהתחבקתם בהם? מי נכח באירוע? מתי הוא התקיים? - כדאי לחזור יחד לאלבומי ומאגרי התמונות המשפחתיים, לחפש יחד תמונות של חיבוקים ולהיזכר. המשפחה המתארכת והשפחה המארכת יכולות לשתף זו את זו בתצלומים ובסיפורים.
- לוסי קיבלה מאמא חיבוק כאשר היא העניקה אותו למישהו אחר הוא הרגיש קצת שונה, וכעת היא העבירה אותו לאחר. בעקבות זאת ניתן לשחק יחד משחק חברתי- "רק מילה טובה או שתיים"- מאין משחק טלפון שבור. אחד הילדים הוא המשתתף הראשון הוא לוחש מילה טובה למשתתף הבא, אותו משתתף מחזיר לו מילה טובה אחרת, כעת על הילד להעביר את המילה החדשה שקיבל למשתתף אחר. בתום הסבב הילד מספר על המילים שאסף ומזמין את כולם להתחבק בחיבוק משותף אחד גדול עם כל המילים הטובות.
- במפגש המשותף אתם יכולים **להמחזיז את הסיפור**- תוכלו לאפשר לילדים לבחור תפקידים בהצגה, להכין תלבושות ותפאורה ולהציג יחד.

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון

מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור" אגם

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן להאזין ולצפות [במופע סיפור](#) של 'בית

אבי חי' עם מוריאל הופמן, ושרית זוסמן, או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

הנעליים הישנות של אדון מינאסה הוא סיפור בתוך סיפור. בכל ערב לפני השינה אמא שעלתה מאתיופיה מספרת לנועה ויובל סיפורים מארץ הולדתה. בערב בו מתרחש הסיפור היא משתפת אותם באגדת-עם אתיופית על אדון מינאסה – עולה חדש מאתיופיה, שמנסה שוב ושוב להיפטר מהנעליים הישנות שהביא עמו, אך בכל פעם שכניו בארץ מחזירים לו אותן, מתוך מחשבה שאיבד אותן. לבסוף, הוא מוצא דרך יצירתית לשלב את עברו בעולמו החדש.

בקריצה של הומור ורוך, זהו סיפור מחמם לב על קהילה שרואה את האדם, דואגת לו ומחבקת אותו – גם דרך זוג נעליים ישנות.

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון

מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור "אגם"

לצפיה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון

מינאסה

מאת: רונית חכם

איורים: שחף מנאפוב

הוצאה לאור" אגם

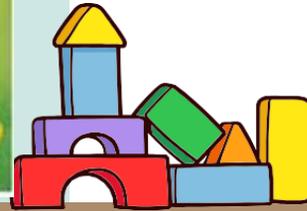
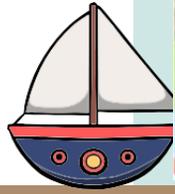
קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים.
לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאול שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- מהיכן הגיע אדון מינאסה לארץ ישראל?
- מדוע הוא החליט לזרוק את הנעלים הישנות?
- מי החזיר לו את הנעלים?
- מדוע הם עשו זאת?
- איך חיבקה הקהילה את אדון מינאסה?
- למה אמא של יובל ונועה בחרה לספר דווקא את הסיפור של אדון מינאסה באותו ערב?

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים- כך ניתן למשל לשאול:

האם אתם מכירים עולים חדשים או אנשים שלא נולדו בארץ ישראל?- אולי יש ילד או ילדה כאלה בגן או בכיתה של אחד מבני המשפחה? אולי במשפחה שלנו?- זוהי הזדמנות נפלאה לחלוק בסיפורי עליה משפחתיים.

איך מרגיש מישהו שעובר לגור בארץ חדשה? מה ניתן לעשות על מנת לעזור לו?

שם הספר: הנעלים הישנות של אדון מינאסה
מאת: רונת חכם
איורים: שחף מנאפוב
הוצאה לאור

להלן כמה פעילויות שאפשר לערוך יחד לאחר השיח:

מכירים ומחבקים את הקהילה:

חפץ מתארח - לקראת המפגש המשותף, ניתן להכין **חפץ מיוחד שעובר במשפחה** - אולי חפץ ממדינה שממנה עלו בני המשפחה ולא רק. אפשר גם להזמין את המשפחה המתארכת להביא גם היא חפץ שכזה. במפגש שתפו זה את זה בחפצים ובסיפור שלהם. **אפשר להצטלם עם החפצים** ולשלוח לגננת על מנת שתוכל להציג בגן כאשר הילדים יספרו חוויות מהביקור המשותף.

מחבקים את הקהילה - אפשר לחשוב יחד שתי המשפחות את מי בקהילה אפשר לחבק ולהודות לו על שירות שהוא מעניק לקהילה או על מפעל חיים שהיה שותף לו. אולי האחות בקופת חולים, אנשי הרשות, עובדי המתנ"ס המקומי, אמן, סופר וכו'. אפשר לחבר ברכה יחד ולעטרה, לגשת ולהביאה לאותו אדם.

יחד עם העולים החדשים - אפשר לבדוק אולי ישנם עולים חדשים שמגוררים בסמיכות לכם, אולי יש מרכז קליטה בשכונה. אפשר לחשוב על תשורה קטנה שתוכלו להכין יחד ולהביאה לעולים. אפשר להזמין עולים חדשים לפקניק משותף יחד עם המשפחות ועוד.

חפץ עובר - אפשר לאסוף יחד עם הילדים חפצים שאין לכם צורך בהם או שאין בהם שימוש, ולחשוב למי אפשר לתרום אותם. להכין ארגז מעוטר יחד עם הילדים ולמסור את החפצים לנזקקים.

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

במקרה שאין ברשותכם את הספר ניתן להאזין [כאן בפודקסט של ספריית פיג'מה](#)

או לסרוק את קוד ה-QR בעמוד הבא

בקצה השכונה, בדיוק מול הגן, מוצאים הילדים שדה קטן וריק שיש בו רק שיחים גבעולים ועפר, והוא יכול להיות דרך קיצור מצוינת. המבוגרים רוצים לסלול בו שביל כי אין בו כלום, אבל הילדים מגלים ש"יש בו כלום": זיקית, שרקרק, צבה, פשפשים, נברן ופרפרה. אחרי חשיבה מרובה נמצא הפתרון: הקמת גשר עץ קטן מעל השדה ועליו שלט שמציע: "אם תשבו בשקט ובסבלנות ותסתכלו סביב – תגלו כמה מהדברים הכי נפלאים בעולם." (מתוך אתר [ספריית פיג'מה](#)) סיפור עדין על היחסים המתגמלים בין האדם לטבע ובין הטבע לאדם.

קריאה משותפת ושיחה בעקבותיה מקדמות את הבנת הסיפור על רבדיו השונים. לאחר ההקראה/האזנה לסיפור אפשר לשוחח עם הילדים על התוכן ולשאל

שאלות שיסיעו בהבנה. לדוגמה:

- למה בהתחלה כולם חשבו שהשדה ריק?
- איך הילדים גילו שהשדה לא ריק בכלל?
- למה המבוגרים לא שמו לב למה שקורה בשדה?
- האם גם אתם שמים לב לפעמים לדברים שאחרים לא רואים?
- האם ילדים וילדות יכולים ללמד מבוגרים? - אם כן, מה הם יכולים ללמד אותם?

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

לצפייה והאזנה סירקו את קוד הQR

שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

בהמשך לשיח ולעיון המשותף באיורים כדאי לפתח שיח שמקשר בין הסיפור לילדים- כך ניתן למשל לשאול:

- איפה יש מרחב טבע באזור שלנו?
- מה אתם אוהבים לעשות בטבע?
- איך אנחנו יכולים לתת חיבוק לטבע ולשמור עליו?

להלן כמה פעילויות שאפשר לערוך יחד לאחר השיח:

חיבוק משותף לטבע הסובב אותנו:

לקראת המפגש המשותף ניתן להכין זכוכיות מגדלת. לאחר קריאת הסיפור והשיח עליו **תוכלו לצאת אל שדה בקרבת מקום האירוח ולחקור אותו יחד.** – מה יש בשדה? – מה רואים, מריחים ומרגישים? מהו עולם החי שקיים בשדה? מה צומח שם? מה עשו בני האדם במקום?

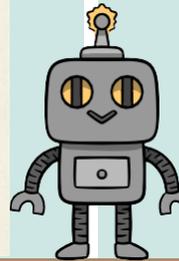
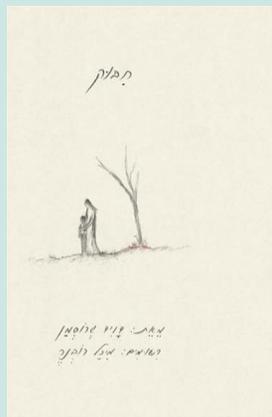
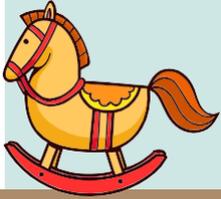
שם הספר: סתם שדה ריק
מאת: תמר וייס-גבאי
איורים: בלה פוטשבוצקי
הוצאה לאור: כנרת

- אפשר להצטלם יחד בשדה או לצייר את השדה.
- אפשר לערוך יחד עם הילדים טבלה בה יתעדו בציור ובכתיבה את הדברים הטבעיים בשדה ואת הדברים מעשה ידי אדם
- אפשר לערוך רשימה ו/או לצייר או לצלם מה הפתיע אותנו בשדה?
- הכנת שלט אפשר לשאול את לילדים מה הם היו רוצים לומר למי שמגיע לשדה? ולהציע להם להכין שלט למבקרים במקום שיזמין את העוברים והשבים להתבונן בטבע ולשמור עליו.
- מכינים משחקים למבקרים בשדה- אפשר לחשוב יחד על משימות התבוננות וגילוי, ולהכין למבקרים בשדה ארגז ובו חידות לגילוי ומשחק

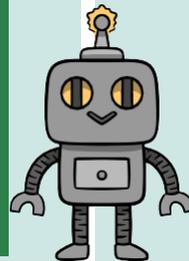
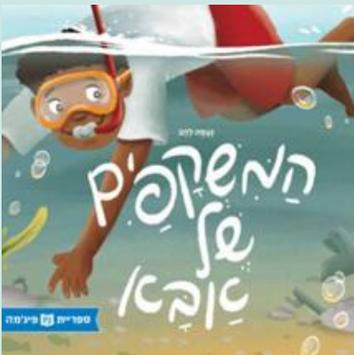
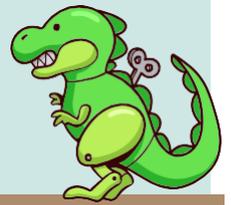
רשימה חלקית ולא ממצה של ספרים העוסקים בנושא חיבוק- בין

חברים, בין בני משפחה ובין האדם והטבע

רשימה חלקית ולא ממצה של ספרים העוסקים בנושא חיבוק- בין

חברים, בין בני משפחה ובין האדם והטבע

מפגשים עם יצירות אמנות

על חיבוק ביצירות אמנות

מוטיב החיבוק הוא אחד הדימויים האוניברסליים העוצמתיים באמנות, החוצה תרבויות ותקופות. חיבוק יכול לבטא קשת רחבה של רגשות אנושיים – מאהבה, חיבה, נחמה ותמיכה, ועד פרידה, געגועים וכאב. אמנים הצליחו ללכוד חיבוקים כרגעים אינטימיים ורגשיים ולהעביר מסרים מורכבים לצופים ביצירות אמנות באמצעות ציורים, פסלים, תצלומים ועוד.

התבוננות משותפת ביצירות אמנות

למשפחה, התבוננות משותפת ביצירות אמנות זו הזדמנות מופלאה לקרבה, להעשרת העולם הפנימי ולפתיחת צוהר לעולמות חדשים להבעת מחשבות, העלאת רעיונות ורגשות. כל צופה מוזמן להתבונן מנקודת המבט שלו ומה שמתעורר בו. לילדים סקרנות טבעית ודמיון מפותח ולעתים יראו פרטים החומקים מעיני המבוגרים. ההתבוננות המשותפת, שיח פתוח מתוך הקשבה זה לזה מאפשרים להאט את הקצב, לשים לב לפרטים הקטנים ביותר ולהיות נוכחים ברגע ביחד. זהו זמן איכות ויש בו הרבה קסם.

לפניכם ערכת יצירות אמנות עם הצעות לשיח
ופעילויות אותן ניתן לקיים במסגרת המשפחתית
ובמפגש המשותף למשפחות בזמן האירוח ההדדי

בכולן יש חיבוק

קורנליס דה ווס, אישה ובתה, 1620, שמן על לוח עץ ,
(הולנד-בלגיה פלנדריה)

6. על חיבוק ביצירות אמנות

קורנליס דה ווס (1584 – 1651)

צייר פלמי (בלגי) בתקופת *הבארוק. נודע כצייר דיוקנאות.

דיוקן הוא תיאור של מישהו.

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

מה אפשר לומר על הלבוש של הדמויות?

אולי נוכל לחשוב מה לדעתכם הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו...?מה?

נספר ונשוחח:

קורנליוס דה ווס היה צייר. הוא חי לפני יותר מארבע מאות שנים בארץ בלגיה והוא צייר את הציור שרואים כאן. אנשים הזמינו את קורנליוס אל בתיהם ולצייר אותם. בימים ההם עדיין לא המציאו את המצלמה וציירים מוכשרים ומקצועיים כמו קורנליוס הצליחו לצייר את האנשים באופן מדויק ממש כאילו שצולמו בצלמה. הם ציירו אותם בלבוש שהיה נהוג בימים ההם. זה נראה קצת כמו בהצגת תיאטרון נכון?

קורנליוס הצייר הוזמן לצייר אשה ובתה אותן אנו רואים בציור שלפנינו. לו קורנליוס היה מוזמן אליכם הביתה את הדיוקן של מי הייתם רוצים שיצייר?

מה נוכל לעשות בימינו? היום אפשר לצלם במצלמה וגם במצלמת הטלפון הנייד. אז בואו הצטלמו! אפשר לחפש בבית פריטים ברוח הציור כגון: בדים, תלבושות ואביזרים שיכולים להתאים. נוכל ליצור העמדה ולהצטלם כדמויות מאותה תקופה. מהו הרקע שתבחרו לצילום? אפשר לעצב גם אותו. אפשר להצטלם אפילו בחיבוק עם עצמי, עם משפחתי, עם חברים ומי עוד? ואיך זה מרגיש להצטלם כך? אחר כך אפשר לשלב את התצלום בתוך אחת המסגרות המהודרות כמו פעם בתקופת הברוק באירופה או ליצור מסגרת באופן עצמאי.

אפשר גם לצלם סרטון.

איור מתוך הספר 'הנעלים הישנות של אדון מינאסה' מאת רונית
חכם, אירה: שחף מנאפוב.
ספרית פיג'מה, 2018, אגם הוצאה לאור

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

האם נוכל לשער מי הן הדמויות באיור?

איפה הן?

מה הן עושות?

האיור לקוח מתוך ספר לילדים ונמצא בעמוד האחרון של הספר. אולי נוכל

לחשוב מה קרה לפני הרגע הזה? (נחשוב לפני שנגלה מה שם הספר ומה

התרחש בסיפור)

ומה יקרה אחר כך?

לבסוף נוכל לשאול: לו הבובה יכלה לדבר, מה לדעתכם היא הייתה אומרת?

מארי קאסט , נשיקת לילה טוב של אמה, 1888, פסטל על נייר

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

נספר ונשוחח:

מארי קאסט היא ציירת שחיה באמריקה לפני יותר ממאה שנים. בזמנים ההם היו מעט נשים שהיו מוכרות כציירות. מארי נהגה לצייר דמויות משפחה ביומיום שלהן. מארי קראה לציור שלפנינו 'נשיקת לילה טוב של אמא'. מה דעתכם – השם מתאים? אולי הייתם מעניקים לציור שם אחר? מה הילדה מרגישה ברגע הזה? ומה האם מרגישה? מה אתם חושבים, לו הייתם פוגשים אותה מה הייתם מציעים לה לצייר מהיוםמיום? היכן זה מתרחש, עם מי? מה קרה רגע לפני? ומה קרה אחר כך? באיזה זמן ביום זה קרה? אילו קולות או צלילים נשמעו בסביבה? אולי היה ריח באוויר? של מה? ודאי ההצעות שלכם נפלאות.

ובבית, מה נוכל לעשות לפני נשיקת לילה טוב?

להמציא סיפור על הילדה והאם בציור של מארי.

לספר על חוויה שהייתה היום.

לקרוא סיפור מספר.

לחשוב יחד על משהו חדש ונחמד שאפשר לעשות יחד לפני השינה ולתכנן

אותו.

לשיר ביחד שיר ערש או כל שיר אחר שנעים וכיף להירדם איתו. שתפו זה

את זה בשירים אהובים.

מארי קאסט, שרה והכלב, 1901, פסטל על נייר

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי בציור? רואים כאן ילדה וכלב?

מה אפשר לומר על הלבוש של הילדה והכובע רחב השוליים?

בציור הם יושבים על כיסא מהודר. האם ניתן להבין היכן הם נמצאים ומה הם

עושים?

אולי נוכל לחשוב מה הילדה אומרת לכלב שלה?...מה? ומה הכלב מרגיש, איך

כלב מביע את המחשבות והרגשות שלו? מה הם יעשו אחר כך? אולי יצאו לטיול?

לאן? את מי הם יפגשו בטיול? ומה יעשו?

נספר ונשוחח:

מארי קאסט היא ציירת שחיה באמריקה לפני יותר ממאה שנים. בזמנים ההם היו

מעט נשים שהיו מוכרות כציירות. מארי נהגה לצייר דמויות משפחה ביומיום

שלהן כשהמצלמה עדיין לא הייתה בשימוש בבתים. שם הציור הזה הוא 'שרה

והכלב שלה', מעניין מי הייתה הילדה שרה? מה היא אהבה לעשות ביומיום ומה

היא אהבה לעשות יחד עם הכלב שלה?

ומה אנו נוכל לעשות?

בימינו אפשר בקלות לצלם במצלמה וגם במצלמת הטלפון הנייד.

אז בואו הצטלמו עם חיית המחמד שלכם או עם בובת בעל חיים אהובה. תוכלו

לבחור תלבושת, כובע מיוחד ועוד. מהו מה יהיה הרקע שתבחרו לצילום? אולי

תשלבו בצילום כיסא מהודר, אפשר לעצב גם אותו עם בדים, כריות ועוד.

מארי קאסט , סוזאן מרגיעה את הפעוטה, 1881 שמן על בד

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

מארי קאסט, האחיות, 1885 שמן על בד

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? איפה הן? מה הן עושות?

שם הציור "האחיות". האם אפשר להבחין בכך? לפי מה?

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה האחיות חושבות או מה הן אומרות זו

לזו?...מה?

מה המשחק / הצעצוע הכי אהוב עליהן?

אוגוסט רנואר, איש נושא ילד, 1841 - 1919

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד:

מה רואים כאן?

מי הן הדמויות בציור? מה הן עושות? האם הן עומדות במקום ומתבוננות במשהו או אולי הן הולכות למקום כלשהו? האם אפשר לדעת איפה הן? נעלה רעיונות.

אולי נוכל להעלות אפשרויות מה הדמויות חושבות או מה הן אומרות זו לזו?...מה? אולי הן לוחשות?

הן חובשות כובע, אם היו מחליפים, איזה כובע אחר היה להן?

אפשר להיזכר עם הילדים בפעמים בהם נשאו אותם על הידיים בחיבוק. ספרו על כך.

נספר: פיאר אוגוסט רנואר היה אמן צרפתי והוא מפורסם בכל העולם. כשהיה ילד הוא עבד במפעל לחרסינה. כשגילו את כישרון הציור שלו הוא עזר לעצב כלי חרסינה נהדרים וכשגדל הפך להיות צייר.

מה נוכל לעשות?

אפשר להציע לילדים לשאת על הידיים בובה או כל חפץ אחר שירצו לחבק ולהצטלם על רקע כלשהו לבחירתם.

אפשר להצטלם לצילומים משפחתיים בהשראת הציור.

ברט מוריסו, ילדה צעירה וחתול, 1889

נתבונן ביצירה ונחשוב יחד

מה רואים כאן? אולי נוכל לחשוב על מה הילדה חושבת? ומה חושב החתול? לפי מה רואים? הציור איננו צבעוני, זהו רישום על נייר אשר מדגיש דווקא את הקווים.

האם אפשר לראות באיזה כלי רישום השתמשה האמנית ברט מוריסו?

להלן מידע נוסף אודות הרציונל שעומד מאחורי מסע המזוודות.

על מזוודות וקהילתיות

התוכנית מקדמת קהילתיות שהיא אחד מהיעדים המשמעותיים בחיי הגן.

מהי קהילתיות?

קהילתיות מבטאת את מערכות היחסים ואיכותם ואת התלות בין האנשים בקהילה. כדי ליצור קהילתיות בקהילת הגן, יש לייצר מארג יחסים ושיתופי פעולה בתוך הגן ובין הגן לקהילה שהוא נמצא בה, באופן שיווצרו קשרים משמעותיים לאורך זמן. שיתוף הפעולה יכול להתקיים בכל מיני רמות של קשר מבחינת זמן, השקעה, מחויבות, מעורבות והשפעה הדדית (מתוך אוגדן "שבילים לגן העתידי").

התוכנית 'מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של ילדי הגנים בתפוצות ובישראל' מאפשרת מתן הזדמנות שווה לכל משפחה ומשפחה ליצור קשר משמעותי עם משפחות נוספות בקהילת הגן, דבר המאפשר את הידוק הקשר בין המשפחות וטיפוחו, קידום ערבות הדדית ומניעת בדידות בקהילה.

קידום השפה בגיל הרך

למה חשוב לצמצם פערים בשפה, ומדוע עכשיו?

הגיל הרך הוא תקופה רגישה מאוד מבחינה התפתחותית, ולכן יש משמעות לזיהוי מוקדם של צרכים וליצירת התערבות מותאמת.

ממצאי מחקרים מראים כי במהלך תקופת הקורונה נוצרו אצל חלק מהילדים פערים שפתיים חדשים והתרחבו פערים שפתיים שהיו קיימים בעבר.

בנוסף, מחקרים מראים כי ילדים צעירים החשופים למצבי לחץ או טראומה – כמו אלו שחווים ילדים בישראל על רקע המצב הביטחוני – עלולים לפתח עיכוב שפתי או כישורי שפה ירודים, כתוצאה מהשפעת הטראומה על תפקוד קוגניטיבי, ריכוז ויכולת ורבלית. תסמינים אלה כוללים, בין היתר, ירידה באוצר המילים, קושי בהתארגנות לשונית, הפחתה ביוזמה שפתית ואף דחייה בהפקת שפה ברורה

מתוך: [SpeechPathology.com, 2023](https://www.speechpathology.com)

ידוע כי הורים וצוותי החינוך בגנים הם השותפים המרכזיים לצמצום פערים בשפה. נוסף על כך, הוכח כי קריאת ספר ובעקבותיה ניהול שיח אורייני המקדם את הבנת הטקסט והמסרים הצפונים בו, יכולים לסייע בצמצום פערים שפתיים ולתרום להרחבת אוצר המילים, מה שסייע להבנת הקריאה ולהצלחה בבית הספר וגם בטיפוח ובסיגול הרגלי קריאה עתידיים.

התוכנית 'מזוודות נפתחות בבתי המשפחות של ילדי הגנים בישראל' מקדמת את החיבור המשפחתי סביב קריאת ספרים משותפת בדרך חווייתית ויצירתית, ותסייע לפתח את ערכי אהבת הספר וטיפוח השפה העברית.

אהבת הספר וחדוות הקריאה:

אם קוראים מגיעים למקומות מופלאים...

קריאת ספרים מעשירה את אוצר המילים ומשפרת את הכתיבה והקריאה, מעודדת דמיון, יצירתיות, סקרנות ומפתחת הרגלי קריאה טובים. קורא טוב הוא אדם סקרן, ועל כן הקניית הקריאה מתחילה בטיפוח הסקרנות.

ספרות יפה וספרי מידע מרחיבים את הדעת ואת ההשכלה. ספרים מקנים לנו מידע על הנעשה במקומות אחרים, ופותחים בפנינו נושאים חדשים שאחרת לא היינו מגיעים אליהם. לידע כללי בנושאים שונים יש ערך רב לאדם מבין ומעורב. ידע רחב משפר את ההישגים הלימודיים בתחום השפה, מאפשר הבנה טובה יותר של הטקסטים הנקראים, מקדם את היכולת לשוחח ובהמשך – את היכולת לכתוב טקסטים איכותיים יותר.

ספרים גם מעוררים את הדמיון - כל קורא צריך לדמיין את מה שעומד בבסיס המילה. עובדה זו מסייעת לפיתוח מחשבה יצירתית ומשכללת מיומנויות קוגניטיביות. פיתוח הדמיון דרך ספרים מסייע להצלחה בפתרון משימות ובעיות שונות בחיי היום-יום שלנו בדרך יצירתית. הספר מעודד כניסה לעולם דמיוני, והילדים מוזמנים באמצעותו להמריא על כנפי הדמיון...

קריאת ספרים מפתחת את הרגשות שלנו ואת יכולת האמפתיה שלנו כלפי הזולת וכן מעמיקה את המודעות שלנו כלפי עצמנו. באמצעות הזדהות עם דמויות בסיפור, הילדים לומדים להתבטא ולהבין את האחרים טוב יותר, להיחשף לנקודות מבט שונות ולדרכי התמודדות ופתרונות של אחרים עם בעיות דומות לשלהם. ברוך, מ' (2003). צידה לדרך – ספרות הילדים ומקומה בעולמו של הילד בגיל הרך, בתוך פ"ש קליין וד' גבעון (עורכות). חלונות לעולם: אומנות ומדע להעשרת החוויה הלימודית בגיל הרך (עמ' 158–159). רמות, אוניברסיטת תל אביב.

הספר כמקדם ניצני אוריינות:

כאשר ילדים שומעים וקוראים ספר מוכר, הם מתחילים אט-אט לאמץ התנהגות של קוראים: הם ממקדים את מבטם בטקסט, משתמשים באינטונציה בזמן הקריאה, משתדלים להתאים בין מה שהם אומרים לאיור, מתאימים את אורך המלל לאורך הכתוב, משתמשים בשפת הספר או משבצים בדיבורם ביטויים משפת הספר.

ספרים מתאימים לקריאה עם ילדים בגיל הרך:

ספרים שיש בהם איורים גדולים ומושכים את העין.

ספרים שבעלילתם יש רצף והשתלשלות ברורים ומובנים.

ספרים המאפשרים לילד "להיכנס לקצב", לזכור את החרוזים ולדקלם את התוכן.

ספרים שיש בהם הומור, משחקי מילים, חידות, שאלות ותשובות.

ספרים שמופיעות בהם דמויות מוכרות ואהודות (בני אדם, בעלי חיים ודמויות דמיוניות).

ספרים העוסקים בנושאים קרובים לילד.

ספרים שהילד אוהב לחזור אליהם.

כיצד להפוך למשפחה של קוראים?

קריאה אינטימית שבה לוקחים חלק רק הילד וההורה מחזקת בילד את ההרגשה כי ספרים וסיפורים הם נושא מעניין לשיחה, ופעילות זו יכולה לקרב בין המשוחחים.

מחקרים בתחום של קריאת ספרים לילדים מראים שלא רק מספר הספרים שאנו מקריאים לילד והתדירות שבה אנו עושים זאת חשובים אלא – ובמיוחד – חשובה איכות האינטראקציה שבין ההורה והילד בעת הקריאה בספר, וחשוב מה ההורה עושה באינטראקציה הזו. המחקרים מראים שהאופן שבו ההורה מקריא לילד את הספר משפיע על התפתחות אוצר המילים של הילד ועל הישגי הקריאה שלו בגן ובבית הספר (סגל ודרורי (2005)).

חשוב לשוחח עם הילד על הנושא המרכזי בספר ועל נושאים אחרים המתקשרים לנושא הסיפור. בתוך כדי קריאה אפשר לשאול שאלות כמו: "מה לדעתך יקרה בהמשך הסיפור?" או "את מי מזכירה לך הדמות בסיפור?". עם ילדים בגיל הרך רצוי לקדם שיח שמתמקד באיורים בספר ובקישור בין ההתרחשויות בטקסט לבין הפרטים באיורים.

על ידי הסבר הטקסט וביאור מילים קשות אנו מפתחים את יכולת הבנת הנקרא של הילד ואת אוצר המילים שלו. הדיון בחוויות אישיות העולות מהסיפור עוזר לילד לגלות כי הנושאים שמעסיקים אותו מעסיקים גם אחרים. הדיון עוזר לילד להבין את רגשותיו ואת רגשות האחר, וללמוד על דרכי התמודדות של אחרים בנושאים שמעסיקים ומטרידים אותו.

כדאי גם לשוחח בהקשרים מעבר לטקסט ודיון בשפה הכתובה, כגון הסבר תופעות שונות, מתן פרשנות והעלאת השערות, ודיון בשפה הכתובה כגון על אותיות, מילים ומשפטים שמופיעים בטקסט.

חשוב שלא לפגום באסתטיקה של הרצף הסיפורי, ולכן יש להימנע מריבוי עצירות ממושכות. כדאי לקרוא את הספר כמה פעמים ובכל פעם לפתח שיח בנושא אחר. ילדים צעירים אוהבים לשמוע את אותו הסיפור שוב ושוב. כאשר הם כבר מכירים את העלילה, הם יכולים "לקרוא" את התמונות ולספר לכם את הסיפור במילים שלהם.

כיצד להפוך למשפחה שוחרת תרבות ואומנות?

חינוך לתרבות ואמנות הוא מרכיב חיוני ובלתי נפרד מחינוך איכותי ושלם המעשיר את עולמם של הילדים. חשוב להפגיש את הילדים עם יצירות אמנות - יצירות שנוצרו בידי אמנים ואמניות ישראלים ובינלאומיים כבר מהגיל הצעיר. הדבר מתאפשר בהזדמנויות שונות כגון: ביקורים בגלריות ובמוזיאונים, עיון בספרי אמנות, סיור וירטואלי באתרי המוזיאונים באינטרנט, באמצעות יצירות האמנות שנמצאות בחוברת הזאת ועוד. למפגשים הללו יתרונות רבים להתפתחות האישית והחברתית, בין השאר: פיתוח ידע בתחום האומנות ובתחומים נוספים, מיומנויות קוגניטיביות, מיומנויות רגשיות וערכים בהקשר משמעותי.

התבוננות ביצירת אמנות היא סובייקטיבית. הילדים עשויים לחבר את הנראה ביצירה אל עולמם, אל מה שמעסיק אותם בעת הנוכחית ולשתף אחרים. כל ילד יכול לראות ביצירה מסוימת משמעויות ייחודיות, הנובעות מהתבוננותו האישית והחווייה הפנימית שלו. יצירות אמנות מעוררות בצופים הצעירים אסוציאציות תוך כדי ההתבוננות המשותפת.

בהקשר זה גם איורים בספרי ילדים, נחשבים ליצירות אמנות וחשוב להעמיק בהם את ההתבוננות מתוך הקשר לטקסט ובלעדיו. "איורים הם יצירות האמנות הראשונות שאנו פוגשים בילדותנו" אמרה אילה גורדון ממוזיאון ישראל. מפגש עם יצירת אמנות כמו גם ספרות, מעורר מערך של תגובות רגשיות, הכולל גם תהליכים בלתי מודעים. ההקשבה לילדים מתוך עניין מעניקה להם אפשרות להביע את עצמם, לשמוע אחרים, לשתף ולעבד חוויות ולשכלל את הכשירות הלשונית. אלה חשובים לרווחה הרגשית והשלמות של הילדים.

(להפוך לקשת', משרד החינוך, 2024).

בבואנו להתבונן ביצירת אמנות ראשית נאפשר תגובות ספונטניות. אחר כך נשאל את עצמנו "מה רואים? ומה עוד רואים?", אם היצירה מעניינת אותנו נוכל להקדיש לכך זמן ממושך. אט אט יתגלו עוד ועוד פרטים ויעלו רעיונות ומחשבות... בשלב הבא נוכל לקבל מידע אודות היצירה והאמן/אמנית ממקורות זמינים.

מוזמנים להיכנס לקידור או לסרוק את קוד ה-QR על מנת לצפות בשידור קצר לכל המשפחה מתוך מערכת השידורים הלאומית: "איור וסיפור"

זמן של קסם הורים וילדים: קריאה משותפת בספרות ילדים

סיפורי הילדים מלאים בקסם וידועים כמקור כוח וריפוי בשל אופיים הייחודי. הסיפורים מאפשרים שיח על נושאים מורכבים בתוך שימוש בהרחקה: אי שם, לפני שנים רבות... הם מסייעים לנו, המבוגרים, להדריך את ילדינו וללמד אותם על החיים והעולם סביבם. הם עוזרים לנו לחשוף את ילדינו באופן מותאם ורגיש לצער ולעיתים לסבל שיש בחיים ועם זאת לחזק ולהעביר מסר שהעולם הוא טוב ומיטיב, שיש סדר בעולם, יש התחלה ויש סוף.

לצד תרומתם החשובה של ספרים לשיפור מיומנויות השפה, אין ספק שלזמן הקריאה יחד ישנה חשיבות רבה גם בהיבט האישי-רגשי. זמן הקריאה יחד משמש מרחב בטוח ורגוע, מרחב של נוכחות מלאה והקשבה. מרחב שבו אתם מלווים את ילדכם בביטחון לאורך העלילה המתפתחת. אתם מעבירים לילדכם מסר שהוא אהוב וחשוב, שאתם פה בשבילו להקשיב לרחשי ליבו. זהו זמן של קסם שבו הכול יכול להיות וכמו הדמויות בסיפור גם לו יש כוחות, גם הוא יכול להשפיע, גם הוא יכול לעשות טוב.

דגשים לקריאת סיפור

מקום וזמן

בחרו מועד נוח המאפשר לכם לעצור לרגע מעיסוקכם, להיות "כאן ועכשיו".

חיבור לילד

בחנו מה מעניין את ילדכם, במה הוא מתעניין, מה מסקרן אותו. בהתאם לכך בחרו את הספרים שתבחרו להקריא לילדכם ובמהלך הקריאה התאימו את הקצב ושימו לב במה הוא בוחר להתמקד, על מה הוא שואל שאלות, מה עוד הוא רוצה לדעת...

הקראה פעילה

השתמשו בקולכם כשאתם מקריאים לילדכם סיפור, הצביעו על איורים, דמויות, חזרו על צלילים והיו ערניים לקצב הקריאה ובמידת הצורך עצרו את הקריאה ואפשרו לילד לשאול שאלות, לחזור לדף קודם וכולי...

שאלת שאלות

עוררו את סקרנותו של ילדכם באמצעות שאלות שאלות. לדוגמה: "מה היית עושה במקומו?"; "למה לדעתך הוא עצוב?"; "יש לך רעיון איך אפשר לעזור לו?".

שיתוף

שתפו את ילדכם בקריאה, בקשו ממנו לחזור אחריכם על צלילים, לקרוא בשם הדמות, בקשו ממנו להצביע על דמות, חפץ וכולי... מעורבותו של הילד תגביר את סקרנותו ותעורר בו עניין להמשיך בקריאה.

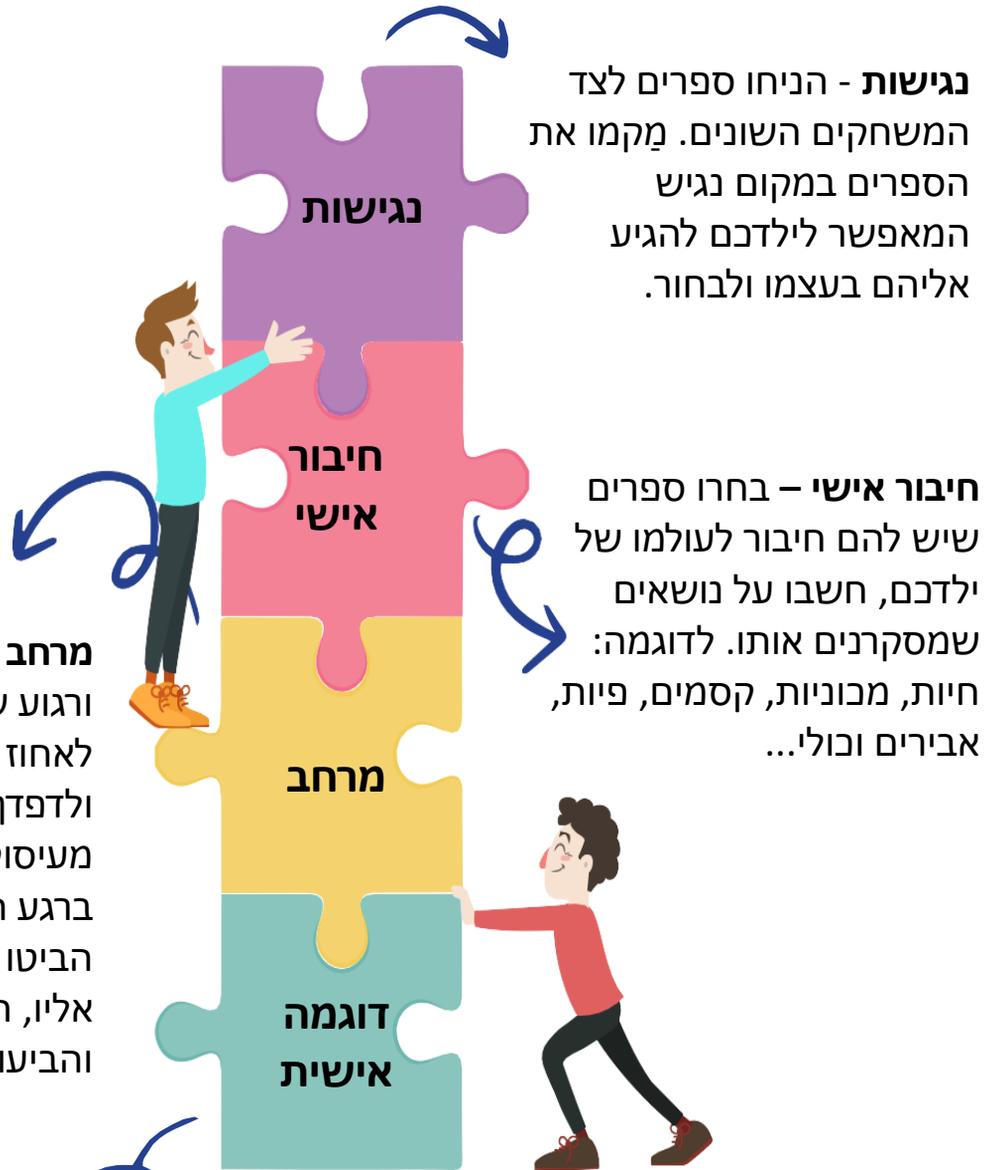
חוויה מיטיבה

המטרה בסופו של דבר היא חוויה חיובית לילד וגם להורה, זיכרון מתוק ממפגש שמחזק את הקשר הורה ילד וגם משפר מיומנויות שפתיות, תקשורת ועוד...

כיצד נקרב את הספרים לעולמם של הילדים?

נגישות - הניחו ספרים לצד המשחקים השונים. מקמו את הספרים במקום נגיש המאפשר לילדכם להגיע אליהם בעצמו ולבחור.

חיבור אישי - בחרו ספרים שיש להם חיבור לעולמו של ילדכם, חשבו על נושאים שמסקרנים אותו. לדוגמה: חיות, מכוניות, קסמים, פיות, אבירים וכולי...

מרחב - בחרו מרחב שקט ורגוע שיהיה נוח לשבת בו יחד, לאחוז בנוחות את הספר ולדפדף. השתדלו להיות פנויים מעיסוקים אחרים ולהתמקד ברגע הזה, בזמן הקריאה, הביטו אל ילדכם, שבו קרוב אליו, חבקו ברגע מתאים, לטפו והביעו רגש במילים ובמגע.

דוגמה אישית - הדרך הטובה ביותר ללמד את ילדכם היא לשמש להם דוגמה. אין זה פלא שילדים בגיל הרך משתוקקים כל העת לאחוז טלפון נייד - הם רואים אותנו, המבוגרים. תנו להם דוגמה: אחוז בספר, אפשרו להם לראות אתכם מתעניינים בספר, שוחחו עימם על כך.

'שבוע התפוצות בישראל' - מתחיל בגני הילדים

ב-1 במרץ 2026 ועד סוף החודש נציין ברחבי העולם בקרב הקהילות היהודיות את חודש התפוצות בסימן חודש החיבוקים – הזמנה עולמית לעצור לרגע את המרוץ, ולהיזכר בכוחו הפשוט והמרפא של חיבוק. גם אנחנו בישראל, במסגרת גני הילדים, ציינו את האירוע עם "שבוע חיבוק ישראלי" שכולו רוך, קירבה, הכרת תודה ואהבת אדם ונציין ביחד אתכם את חודש התפוצות.

במהלך החודש, נקדיש זמן ומחשבה לשאלה:

למי היינו רוצים להעניק חיבוק – **לאו דווקא חיבוק פיזי**, אלא כזה שבא לידי ביטוי במילים טובות, ציור, מעשה טוב או מחווה שמחממת את הלב – **מחוץ למעגל הקרוב של חברינו בגן?**

האם זה **הסייר/ת או שומר/ת הגן** שפותח כל בוקר את השער עם חיוך? אולי **ילדי כיתה א' בבית הספר הסמוך** שעדיין מתרגשים בכל בוקר? אולי **צוות המרפאה, הספרנית, הנהג/ת**, או אפילו **השכנים הוותיקים** שמלווים את הקהילה כבר שנים?

ונוסיף גם מחשבה חשובה:

איך נעניק חיבוק לטבע?

אולי נצא יחד לנקות סביבה טבעית ליד הגן, אולי נתחיל לטפח **גינה קהילתית** קטנה – שתצמח יחד איתנו, באהבה.

ילדי הגן יהיו שותפים מלאים בבחירת היוזמות:

נשוחח יחד, נחשוב, נחלום, נציע רעיונות – ונבחר יחד מה נרצה לעשות. נבהיר לילדים שחיבוק יכול להיות גם בדרך אחרת המבטאת אכפתיות – כמו לומר מילה נעימה, להכין ציור, לעזור למישהו או לשמח אותו במחווה קטנה וחמה. הילדים ישתתפו גם בביצוע הפעולות, מתוך תחושת שייכות, אחריות וגאווה על התרומה שלהם לקהילה

נשאל:

מי זקוק לחיבוק שלנו?

איך אפשר להעניק חיבוק גם בלי מגע – דרך מילה טובה, ציור, חיוך או ברכה?

איך נרגיש כשניתן חיבוק כזה?

ואיך לדעתנו ירגיש מי שיקבל אותו?

חודש חיבוק ישראלי הוא הזדמנות ללמוד ולהפנים, מגיל צעיר, שהלב נפתח ומתרחב כשאנחנו נותנים לאחר קירבה, חום וחסד ומקבלים בחזרה.

כי חיבוק – אמיתי, פשוט, נוכח – יש לו כוח לחבר, לרפא, ולבנות קהילה חזקה ואכפתית יותר.

זוה מתחיל כאן – **אצלנו בגן הילדים.**

אנו מזמינים אתכם המשפחות

להיות שותפות בעשייה בחודש החיבוק הישראלי

הדפים הבאים הינם דפים לגזירה – מיועדים להכנות המזוודה ותכולתה וייעשו על פי בחירת צוות הגן.

לרשותכם:

שלט התכנית אותו יש להצמיד לכל מזוודה (3 העתקים)

כריכה למחברת המיועדת לשיתוף חוויות והצעות לחיבוקים משמעותיים. (3 העתקים) יש להוסיף את שם הגן ולהדביק לכל אחת מהמחברות לפני ההכנסה למזוודה.

לוח זמנים לכל מזוודה- (3 העתקים) יש למלא את הפרטים לפי סדר האירוח בלוח הזמנים בחוברת הנמצא בעמוד 8 ולמלא את ההעתק לשמירה בגן

National program of the Early Childhood Education Division

'Opening suitcases'

In the homes of kindergarten children's families in
Jewish communities in Israel and all over the world

A journey of strengthening:

The Hebrew language, social cohesion, and the love of art under the
theme: Strengthened by embracing oneself, family and community

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

'מזוודות נפתחות'

בבתי משפחות ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות ובישראל'

מסע לחיזוק:

השפה העברית, הלכידות החברתית והאהבה לאמנות
בסימון: מתחזקים בחיבוק- עצמי, משפחתי וקהילתי

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

'מזוודות נפתחות'

בבתי משפחות ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות ובישראל

מסע לחיזוק:

השפה העברית, הלכידות החברתית והאהבה לאמנות
בסימון: מתחזקים בחיבוק- עצמי, משפחתי וקהילתי

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות
של ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות
ובישראל"

מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן

תכנית ארצית של האגף לחינוך הגיל הרך

"מזוודות נפתחות בבתי המשפחות
של ילדי הגנים בקהילות היהודיות בתפוצות
ובישראל"

מחברת 'החיבוק הישראלי' של גן

National program of the Early Childhood Education Division

"Suitcases are being opened in the homes of kindergarten children in Jewish communities in Israel and all over the world"

'From the book 'The Israeli Embrace
Of the Kindergarten _____

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					

לוח הזמנים של מסע המזוודה לגזירה ושמירה בגן

מזוודה מס'					
יש להשיב את המזוודה לגן תוך שבוע					
מס'	שם הילד/ה	שמות ההורים	כתובת	טלפון	תאריך מסירת המזוודה *יש להחזיר את המזוודה לגן
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					